

УДК 364.4-053.6:364-787.26

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.3.16>

Олег МАСЮК

доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, Запорізький національний університет, вул. Університетська, 66, м. Запоріжжя, Україна, 69011

ORCID: 0000-0003-3853-5863

Володимир ГЛАЗУНОВ

доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, Запорізький національний університет, вул. Університетська, 66, м. Запоріжжя, Україна, 69011

ORCID: 0000-0003-0426-3230

Олег ПРИЙМАК

доктор історичних наук, професор, професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, Запорізький національний університет, вул. Університетська, 66, м. Запоріжжя, Україна, 69011

ORCID: 0000-0003-0896-1431

Бібліографічний опис статті: Масюк, О., Глазунов, В., Приймак О. (2025). Перспективи залучення громадських організацій для соціальної роботи з молоддю в Україні. *Ввічливість. Humanitas*, 3, 122–128, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.3.16>

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ В УКРАЇНІ

Представлено аналіз потенціалу залучення учасників громадського сектору до розв'язання молодіжних проблем засобами соціальної роботи в Україні. Метою наших наукових пошуків стало дослідження перспективи використання громадських організацій для соціальної роботи з молоддю в Україні та регіонах. Методологія. Для проведення дослідження використовувався системний підхід, який дав змогу побачити стан розвитку системи молодіжної соціальної роботи у громадському секторі в нашій країні. Для детального занурення у перспективи залучення зазначених організацій у розв'язання молодіжних соціальних проблем були використані порівняльний аналіз, аналіз документів та аналіз баз даних. Розглянута актуальна нормативно-правова база щодо функціонування громадських організацій в нашій країні, а також наявний потенціал покращення життєдіяльності молоді на громадському та освітньому рівнях. Виокремлено два перспективних напрямки соціальної роботи у цій сфері: розповсюдження ідей соціального та фізичного здоров'я у молодіжному середовищі; сприяння адаптації молоді за рахунок самоорганізації, відновлення діалогу поколінь та активної участі молоді у суспільно-політичному житті країни. Співавтори дослідження є противниками сліпого копіювання закордонного досвіду, але якщо він може заповнити прогалини в соціальній сфері, то його варто розглянути. Досвід Німеччини у боротьбі із деструктивними видами залежності молоді вказує на необхідність партисипації скаутських та релігійних організацій для збільшення ефективності соціальної роботи у цій сфері. В Україні є багатий досвід роботи молодіжних скаутських організацій, який варто екстраполювати на кожен регіон нашої країни. Висновки. За результатами дослідження було виявлено розбіжність між видами діяльності громадських організацій та нагальними потребами молоді. Для розв'язання цієї проблеми пропонується створення партисипативних молодіжних центрів, в яких була б ресурсна автономність, діалог поколінь, а також велась би профілактична та інформаційна соціальна робота.

Ключові слова: громадська організація, молодь, підлітки, залежність, партисипація, комунікації, соціальна робота.

Oleh MASIUK

Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor, Professor at the Department of Philosophy, Public Administration and Social Work, Zaporizhzhia National University, 66 Universytetska str., Zaporizhzhia, Ukraine, 69011

ORCID: 0000-0003-3853-5863

Volodymyr GLAZUNOV

Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor, Professor at the Department of Philosophy, Public Administration and Social Work, Zaporizhzhia National University, 66 Universytetska str., Zaporizhzhia, Ukraine, 69011

ORCID: 0000-0003-0426-3230

Oleh PRYIMAK

Doctor of Historical Sciences, Professor, Professor at the Department of Philosophy, Public Administration and Social Work, Zaporizhzhia National University, 66 Universytetska str., Zaporizhzhia, Ukraine, 69011

ORCID: 0000-0003-0896-1431

To cite this article: Masiuk, O., Glazunov, V., Pryimak, O. (2025). Perspektyvy zaluchennia hromadskykh orhanizatsii dlia sotsialnoi roboty z moloddiu v Ukraini [Prospects for involving non-governmental organizations in social work with youth in Ukraine]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 3, 122–128, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.3.16>

PROSPECTS FOR INVOLVING NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS IN SOCIAL WORK WITH YOUTH IN UKRAINE

*An analysis of the potential for engaging participants from the public sector in addressing youth issues through social work in Ukraine is presented. The aim of our research was to investigate the prospects of utilizing non-governmental organizations for social work with youth in Ukraine and its regions. Methodology. A systematic approach was used for conducting the research, allowing us to see the state of development of the youth social work system in the public sector in our country. For a detailed immersion into the prospects of involving these organizations in addressing youth social issues, comparative analysis, document analysis, and database analysis were employed. The current regulatory framework regarding the functioning of non-governmental organizations in our country was examined, as well as the existing potential for improving youth livelihoods at the community and educational levels. Two promising areas of social work in this sphere were identified: the dissemination of ideas related to social and physical health within the youth environment; and promoting youth adaptation through self-organization, restoring intergenerational dialogue, and active participation in the socio-political life of the country. The co-authors of the research oppose blind copying of foreign experiences, but if they can fill gaps in the national social sphere, they should be considered. Germany's experience in combating destructive types of youth addiction indicates the need for the participation of scouting and religious organizations to increase the effectiveness of social work in this area. Ukraine has a rich experience of youth scouting organizations that should be extrapolated to each region of our country. **Conclusions.** The research findings revealed a discrepancy between the activities of non-governmental organizations and the urgent problems faced by youth. To address this problem, it is proposed to create participatory youth centers that would provide resource autonomy, facilitate intergenerational dialogue, and conduct preventive and informational social work.*

Key words: non-governmental organization, youth, teenagers, addiction, participation, communications, social work.

Актуальність проблеми. Недержавна соціальна робота в Україні проходить довгий і болісний шлях свого становлення разом із розвитком нашого суспільства. Перелік проблем на її шляху часто сприймається як непереборний: зневажливе ставлення до соціальної сфери в умовах розвитку капіталізму; консервативне законодавство щодо регулювання громадського сектору; конкуренція з міжнародними організаціями. Прискорене збільшення соціальних проблем після початку повномасштабної

російсько-української війни наново поставило питання про те, що соціальна робота має бути не тільки державною та муніципальною, але й суто приватною ініціативою.

При цьому, особливе місце тут займають не тільки благодійні фонди, а й громадські організації, які можуть не тільки адвокатувати інтереси клієнтів соціальної роботи, але й надавати соціальні послуги. Молодь завжди була найбільш активною частиною суспільства. Її партисипація у розв'язання соціальних проблем на заса-

дах самоорганізації та співучасті є засобом для подолання критичних моментів у суспільному житті. Отже, дослідження перспектив залучення громадських організацій для соціальної роботи з молоддю в Україні є актуальною для проведення наукового дослідження у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У загальному вигляді заявлена проблематика фрагментарно представлена у Податковому кодексі України (2025) та інших нормативних актах, але в основному вона крутиться навколо статусу неприбутковості та вікових обмежень для господарської діяльності. С. Ситняківська, О. Ілліна, Д. Тарасов (2022) дають загальну картину щодо громадських організацій у соціальній роботі, акцентуючи увагу на їх профілактичній ролі. Портали «Реєстр громадських організацій» (2025) та «Всеосвіта» (2025) презентують практичний досвід залучення громадського активу до пошуку розв'язання молодіжних проблем на індивідуальному та організаційному рівнях.

З плином часу та прогресу молодіжний простір перенісся у віртуальний світ, який також потребує організації та впорядкування. О. Гавриш, О. Ковальова (2017) аналізує досвід роботи німецьких педагогів з молоддю для подолання цифрової залежності та деструктивних проявів інформаційного середовища. При цьому, вагома роль приділяється скаутським та релігійним організаціям як традиційній основі виховання молодих поколінь.

В. Петрович (2014) підіймає питання про важливість тренінгової роботи у громадському середовищі. Ю. Поліщук (2011) виокремлює профілактичний аспект у роботі молодіжних громадських організацій. Т. Черкашина (2010) описує ефективність недержавних організацій у соціальній сфері в цілому. Проте, створення загальної картини потенційної співучасті громадських організацій у розв'язання молодіжних проблем засобами соціальної роботи в Україні зберігає свою актуальність.

Метою наших наукових пошуків є дослідження перспективи залучення громадських організацій для соціальної роботи з молоддю в Україні та регіонах.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На жаль сьогодні в Україні немає чіткого та логічного розуміння того, що представляє собою організації третього сектору соціального партнерства, а також як вони залучені у соці-

альну роботу з різними віковими категоріями в нашій країні. Залежно від критеріїв структурування цих установ виділяють організації громадянського суспільства, неприбуткові організації, а також недержавні організації.

Проте, всі названі організації є відображенням тільки окремих аспектів суспільного життя, які не дають цілісного враження про предмет дослідження. Для того, щоб окреслити сферу наших наукових інтересів пропонуємо використовувати термін «громадська організація соціального спрямування», куди відносимо всі юридично оформлені форми самоорганізації людей, які орієнтовані на інформування, захист і підтримку вразливих верств населення.

Зазираючи до Податкового кодексу України та застосовувавши обрані критерії можна виділити наступні організації: «громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди; спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб; об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, асоціації власників жилих будинків; професійні спілки, їх об'єднання та організації профспілок, а також організації роботодавців та їх об'єднання; сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, кооперативні об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів» (Податковий кодекс України, 2025). Зауважимо, що соціальна робота завжди потребувала ресурсів, тому для оптимізації соціальної сфери на недержавному рівні недооціненою є роль багатьох із них, але фундаментом все одно є громадський сектор, тому що на його основі вибудовується суспільне життя в цілому.

Якщо місце благодійного фонду в системі недержавної соціальної роботи є доволі сталим та сформованим, то роль громадської організації потребує додаткового уточнення. У сучасному законодавстві першими йдуть громадські об'єднання – «...добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів» (Про громадські об'єднання, 2023). Паралельно законодавці уточнюють, що засновниками громадської організації можуть бути тільки фізичні особи, інші ознаки залишаються тотожними.

Дане визначення обмежує діяльність зазначених організацій інтересами людей, що з точки зору логіки є однобічним, бо кожна особа окрім інтересів має ще і потреби, а також проблеми, які виникають при не задоволенні потреб. Отже, громадську організацію краще представляти як добровільне об'єднання людей, орієнтованих на захист законних прав та інтересів членів даної групи, задоволення їх інтересів, а також розв'язання насущних проблем даного соціального утворення.

Великим проривом для соціальної роботи з молоддю було прийняття Закону України «Про основні засади молодіжної політики». Стаття 12 цього закону відкрила для молодіжних громадських організацій нові двері та дала можливість: «...залучатися до реалізації державних цільових, регіональних та місцевих програм у сфері молодіжної політики, а також бути надавачами соціальних послуг» (Про основні засади молодіжної політики, 2021). Тобто, на законодавчому рівні соціальна робота з молоддю поступово вписується у модель «рівний – рівному», що потребує перебудови існуючої системи соціального обслуговування у громадах.

Повернемось до змістовного наповнення роботи окреслених організацій. Розуміння ролі громадських організацій є неможливим без аналізу їх залучення у соціальну політику країни. Т. Черкашина зауважує: «...в Україні важливу роль в реалізації соціальної політики відіграє третій сектор сучасного громадянського суспільства, який є недержавним, неурядовим, некомерційним, незалежним, неприбутковим, благодійним сектором добровільної активності» (Черкашина, 2010, с. 90). Такий підхід виносить громадські організації на рівень управління соціальною сферою. Головну роль тут відіграють різноманітні асоціації, які допомагають із адаптацією людей у наявному соціальному просторі та адвокацією їх інтересів.

Молодь є найбільш потужним прошарком суспільства, але має найменші можливості для включення у соціальні процеси, що породжує проблеми не тільки для цієї вікової групи, а й для суспільства в цілому. Передбачені законом молодіжні центри отримують такі функціональні обов'язки, які поступово виносять їх і на рівень центрів зайнятості (Про основні засади молодіжної політики, 2021).

Існують різні погляди на місце громадських організацій в рамках управління соціальними процесами. С. Ситняківська та співавтори розглядають недержавні організації як баланс для державних установ соціального спрямування: «Становлення України як соціальної та демократичної держави тісно пов'язане з розвитком недержавного сектора. Більшою стає роль громадських і благодійних організацій у таких сферах життя, як захист прав людини, охорона здоров'я, освіта, соціальний захист населення, екологія, культура тощо. Останнім часом в Україні важливу роль у реалізації соціальної політики відіграє третій сектор сучасного громадянського суспільства, який є недержавним, неурядовим, некомерційним» (Ситняківська та інші, 2022, с. 71). Підкреслимо в цій тезі те, що громадські організації відіграють важливу соціально-політичну роль в житті країни. Проте, реальних інструментів для поліпшення умов існування молоді у них доволі небагато.

Так в Україні зберіглась пострадянська традиція залучення молоді до суспільного життя на умовах державно-управлінського контролю, але тут відсутні важелі впливу, які дозволили б почути голос молоді. Тому громадсько-політичний протест став основою формою самовираження та самореалізації для молоді людини в нашій країні.

З іншого боку, все ж наявні поодинокі спроби молодіжної самоорганізації. Ю. Поліщук говорить про соціальні виклики часу, на які також має реагувати громадський сектор: «Сьогодні сучасні молодіжні організації постають своєрідною формою соціального і духовно-психологічного захисту молоді, є соціальною відповіддю на існуючі в суспільстві негативні прояви. Намагаючись вибороти своє місце в системі суспільних відносин і забезпечити своє майбутнє, члени спілок молоді протиставили виклику часу колективістську згуртованість, духовно-моральне єднання, взаємну підтримку один одного» (Поліщук, 2011, с. 166). Новим викликом в умовах агресивності соціального простору та відсутності сталих комунікацій між поколіннями є ризик виникнення та розвитку різноманітних видів залежності. Зазначені організації можуть стати запобіжниками від таких проблем.

Сьогодні виділяють чотири вектори економіки спокуси, які можуть будь-яке молоде покоління перетворити на втрачене: психоактивні

речовини, лудоманія, порнографія, віртуально-цифрова залежність. Всі вони звертаються до симуляції задоволення потреб людини, а їх існування напряду залежить від конструктивності суспільного середовища.

Так як молодіжна соціальна робота по-різному розвивалась на різних територіях нашої країни, то ми маємо врахувати і регіональний аспект. Для початку візьмемо Схід України. Наприклад, на сьогодні в Запорізькій області зареєстровано сто тридцять сім недержавних молодіжних організацій, з яких більшість зареєстровано більше десяти років тому і не проявляють активність. Тільки одна організація напряду асоціює себе зі здоров'я, а двадцять п'ять зі спортом. Все інше, це політичні організації та заклади із організації дозвілля, при цьому не завжди корисного для життя, здоров'я та політичної культури (Реєстр громадських організацій, 2025).

Після цього перемістимось на Захід України. Так у Львівській області зареєстровано двісті сім громадських організацій, десять спортивних установ, п'ять бізнес-інкубаторів, а також безліч організацій з патріотичного виховання молоді. При цьому, більшість з них зареєстрована після 2010 року (Реєстр громадських організацій, 2025). Проведений порівняльний аналіз показує, що громадський сектор є неоднорідним та фрагментарно залучений у розв'язання поставлених проблем. Між громадськими організаціями в регіонах існує тонка грань, де майбутнє молоді або нав'язується, або моделюється виходячи з її потреб та потреб всієї громади. На жаль громадському здоров'ю молоді всюди уділяється недостатньо уваги, хоча саме це має бути пріоритетом.

Для підтримки здорового молодого покоління маємо звернутись до закордонного досвіду. О. Гавриш та О. Ковальова стверджують: «Соціальна допомога дітям та молоді в Німеччині надається громадськими (недержавними) та державними організаціями. У сфері молодіжної роботи, піклування про дітей удень та виховання в інтернатних дитячих закладах більшість послуг надається недержавними організаціями. Діяльність цих організацій з різним відношенням до життєвих цінностей та цілей виховання є гарантом різноманітного спектра соціальних послуг» (Гавриш, Ковальова, 2017, с. 83). Орієнтир на недержавний

сектор дає можливість використовувати в соціальній роботі партисипацію для залучення більш гнучких організації, які краще розуміють потреби молоді.

Особливе місце в цій країні також мають громадські організації, які займаються інформаційною та профілактичною соціальною роботою із молоддю. О. Гавриш та О. Ковальова констатують «У Німеччині функціонують також установи, які допомагають дівчатам та хлопцям подолати алкогольну чи наркотичну залежність. До них відноситься організація «Молодіжне консультування та допомога при залежності» (Jugendberatung und Suchthilfe) (Гавриш, Ковальова, 2017, с. 89). Відомо, що профілактична соціальна робота є найкращою у боротьбі за здоровий спосіб життя. Проте, потрібен соціальний суб'єкт (соціальний інститут), який стане ініціатором соціально-профілактичної роботи в цій сфері. Традиційно подібною роботою у молодіжному середовищі займалась освіта, держава або церква в залежності від того був мирний або військовий час. Сьогодні для цього необхідно залучити представників всіх цих неприбуткових організацій для комплексного забезпечення молодіжного громадського здоров'я.

Зазначена ситуація дає можливість замислитись над необхідністю партнерства між навчальними закладами, молодіжними громадськими організаціями соціального спрямування, релігійними установами та батьками для збільшення ефективності адаптації молоді та підлітків у реальному соціальному середовищі, а також запобіганню соціальних проблем та різноманітних видів залежності у нових поколінь.

Попередньо ми зауважували, що громадські організації можуть доволі ефективно використовувати технології соціальної профілактики та адаптації. Універсальним компонентом даних технологій є просвітницький тренінг, який допомагає молоді засвоїти максимум інформації за короткий проміжок часу.

На думку В. Петровича: «Такий вид тренінгу розрахований на: підготовку фахівців, навчання спеціалістів, які працюють з молоддю у сфері освіти, інформаційних технологій, розваг тощо; оволодіння знаннями; формування умінь, знань і навичок, які сприятимуть усвідомленому вибору варіантів поведінки; розвиток установок, на усвідомлення потреб і мотивів. Даний

підхід базується на вірі в те, що люди ефективніше вчаться, коли цінуються їхні власні знання та активність, а також можливість аналізу власного досвіду в комфортному середовищі» (Петрович, 2014, с. 9). Тобто, громадські організації з тренінговою активністю володіють дієвим інструментом для моделювання поведінки в рамках профілактичних заходів із соціальної роботи, що дозволяє створити більш здорове суспільне середовище в перспективі.

Звернемо увагу на гострі теми, які стали основою для просвітницьких тренінгів. Навчальний портал «Всеосвіта» містить близько 5945 таких тренінгів, серед яких найбільшою популярністю користується заняття із проблематикою соціальної роботи: протидія булінгу, соціальна адаптація, профілактика сирітства, формування стресостійкості, волонтерство та громадське здоров'я (Всеосвіта, 2025). Для того, щоб добитись ефективності у цій сфері необхідно звернутись до комунікацій у соціальній роботі. Як адресатами, так і джерелами інформації можуть бути: педагоги, батьки, громадські діячі, соціальні працівники, тренери, молодь/підлітки. Проте, питання довіри в соціальній роботі має визначальне значення, тому використання підходу «рівний – рівному» є найбільш дієвим. Отже, молодіжні громадські організації можуть досягти найбільшого успіху у подоланні соціальних проблем та підтримки молодого покоління в рамках горизонтальної комунікації.

Якщо порівняти види діяльності громадських організацій з відповідного реєстру та теми тренінгів, які підіймають вчителі, то можна побачити великий розрив між кількістю молодіжних соціальних проблем та можливостями громадського сектора.

Червоною ниткою крізь весь суспільний простір України проходить проблем адаптації молоді до мінливих умов сучасного життя. Як вихід можна запропонувати створення громадських освітніх центрів молоді, які при освітніх закладах або управліннях громад допомагати молоді вирішувати свої проблеми самостійно, а також у співпраці з іншими вивокими групами в суспільстві. Відмінністю нових форм молодіжної самоорганізації має стати їх ресурсна та управлінська незалежність, чого можна досягти за рахунок всебічного розвитку венчурної філантропії та молодіжного соціального підприємництва.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підбиваючи підсумки нашого наукового дослідження зауважимо, що дискурс про залучення громадських організацій до соціальної роботи в Україні є досі відкритим у нормативно-законодавчому полі та професійному середовищі. Головними питаннями для повної свободи соціальної активності цих організацій є ознака неприбутковості та акцент тільки на інтересах, що значно обмежує спектр діяльності цих організацій. Зі свого боку, автори дослідження наполягають на широкому тлумачення громадських організацій як добровільних об'єднань людей для розв'язання їх проблем, а також захисту прав та інтересів у рамках суб'єктної активності у соціальній роботі.

Громадські організації залучаються у багатьох країнах світу для профілактики соціальних проблем молоді. Одним із головних предметів діяльності для цих організацій є соціально-профілактична робота щодо подолання різних форм залежності у молодіжному середовищі та вихованні здорового покоління. На Заході вагому роль тут відіграють релігійні та скаутські організації. В Україні робота цих установ поки недостатньо охоплює вказану категорію клієнтів соціальної роботи.

Проведений аналіз даних з реєстру громадських організацій показав, що вони в основному орієнтовані на наявні традиції розвитку громадського сектору для молоді, які існували в країні багато років. Водночас, портал «Всеосвіта» показує, що є запит на інформаційні та профілактичні соціальні послуги, які не охоплюються наявними організаційними ресурсами. Як вихід, звернення до партисипативного дизайну соціального простору, який б включав активність органів влади, закладів освіти та громадські організації для ефективної реалізації профілактичних заходів щодо гармонійного розвитку майбутніх поколінь.

Разом із цим, варто сказати, що описана проблема знаходиться у вакуумі. Маємо багато гарних ініціатив від громадського сектору щодо здоров'я молоді та її проактивного виховання. Проте, всі вони мають розрізнений характер. Наявна проблема із комунікаціями в цій сфері соціальної роботи. Відтак, в якості перспективи дослідження можна назвати аналіз потенціалу громадських тренінгових центрів для молоді/підлітків, які були б створені на засадах самоорганізації та в інтересах громади.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гавриш О. Г., Ковальова О. В. Робота у мережі як одна із форм роботи шкільного соціального педагога в Німеччині. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 2017, (2), 82–91.
2. Петрович В. С. Я хочу бути тренером: настільна книга тренера-початківця : метод. вказівки. 2-е вид. доповн. Луцьк, 2014. 60 с.
3. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Поліщук Ю. Й. Використання потенціалу громадських молодіжних об'єднань у профілактиці девіантної поведінки. *Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2011, 21, 165–166.
5. Про громадські об'єднання: Закон України № 4572-VI від 22.03.2012 зі змінами 14.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
6. Про основні засади молодіжної політики: Закон України № 1414-IX від 27.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
7. Просвітницький тренінг. Всеосвіта. URL: <https://vseosvita.ua/library>
8. Реєстр громадських організацій. URL: <https://rgo.minjust.gov.ua/>
9. Ситняківська С. М., Ілліна О.В., Тарасов Д.І. Місце і роль громадських організацій в соціальній роботі. *Актуальні проблеми сучасної психологічної науки: виклики сучасності: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської студентської інтернет-конференції (м. Житомир, 10 жовтня 2022р.)*/ Ред. колегія: Л. Котлова, Л. Бутузова, С. Дмитрієва, І. Долінчук, С. Максимець, О. Стахова. ЖДУ імені Івана Франка, 2022. 70–72.
10. Черкашина Т. О. Недержавні громадські організації як суб'єкт надання соціальної допомоги населенню. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право : збірник наукових праць*, 2010, № 2 (6), 89–94.

REFERENCES:

1. Havrysh, O. H., & Kovalova, O. V. (2017). Robota u merezhi yak odna iz form roboty shkilnoho sotsialnoho pedahoha v Nimechchyni [Networking as a form of work for a school social worker in Germany]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*, (2), 82-91. [in Ukrainian].
2. Petrovych, V. S. (2014). Ya khochu buty trenerom: nastilna knyha trenera-pochatktivtsia [I Want to Be a Coach: A Beginner Coach's Board Book]: metod. vkazivky. 2-e vyd. dopovn. Luts'k. [in Ukrainian].
3. Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine] (2025). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].
4. Polishchuk, Yu. Y. (2011). Vykorystannia potentsialu hromadskykh molodizhnykh obiednan u profilaktytsi deviantnoi povedinky [Using the potential of public youth associations in the prevention of deviant behavior]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu: Serii: Pedahohika. Sotsialna robota. Uzhhorod: Vydavnytstvo UzhNU «Hoverla»*, 21, 165-166. [in Ukrainian].
5. Pro hromadski obiednannia [About public associations]: Zakon Ukrainy № 4572-VI vid 22.03.2012 zi zminamy 14.07.2023. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> [in Ukrainian].
6. Pro osnovni zasady molodizhnoi polityky [About the basic principles of youth policy]: Zakon Ukrainy № 1414-IX vid 27.04.2021. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> [in Ukrainian].
7. Prosvitnytskyi treninh [Educational training] (2025). Vseosvita. Retrieved from: <https://vseosvita.ua/library> [in Ukrainian].
8. Reiestr hromadskykh orhanizatsii [Register of public organizations] (2025). Retrieved from: <https://rgo.minjust.gov.ua/> [in Ukrainian].
9. Sytniakivska, S. M., Illina, O.V., & Tarasov, D.I. (2022). Mistse i rol hromadskykh orhanizatsii v sotsialnii roboti [The place and role of public organizations in social work]. *Aktualni problemy suchasnoi psykholohichnoi nauky: vyklyky suchasnosti: Zbirnyk naukovykh prats za materialamy Vseukrainskoi studentskoi internet-konferentsii (m. Zhytomyr, 10 zhovtnia 2022r.)* / Red. kolehiia: L.Kotlova, L.Butuzova, S.Dmytriieva, I.Dolinchuk, S.Maksymets, O.Stakhova. ZhDU imeni Ivana Franka, 70-72. [in Ukrainian].
10. Cherkashyna, T. O. (2010). Nederzhavni hromadski orhanizatsii yak subiekt nadannia sotsialnoi dopomohy naselenniu [Non-governmental organizations as a subject of providing social assistance to the population]. *Visnyk NTUU «KPI». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo : zbirnyk naukovykh prats*, № 2 (6), 89–94. [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 09.06.2025

Дата прийняття статті: 26.06.2025

Опубліковано: 08.09.2025